I чужому научайтесь,
I свого не цурайтесь...

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 1. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 2, 1965 No. 1. VOL. LXXII.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

Четвер, 31-го грудня 1964

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВИСЛАВ НОВОРІЧНІ ПОБАЖАННЯ народам в СССР і при тому закликає нових совєтських провідників, щоб зробили дальші кроки в тому напрямку, щоб припинити атомові зброєння, згідно з тими пропозиціями, які ЗДА вже давніше предложили. Президент Джансон задресував свого листа до президента СССР Анастаса Мікояна і до прем'єра Алексєя Косиґіна, і виявив „найгорячіше побажання, щоб в новому році можна було зробити істотний поступ" для скріплення миру в світі.

ПЕРЕМОГА НАД ПІСТРЯКОМ Є ЗАПЕВНЕНА — твердять на зборах науковців в Монтреалі в Канаді. Д-р Джекоб Гершон Коген із Медичного центру у Філядельфії запевняв, що коло 1970-го року вже буде вакцина проти деяких родів пістряка, і будуть ліки, що виліковуватимуть різні роди цієї недуги. Те саме твердив і д-р Людвік Ґросс із Ветеранського шпиталю в Бронксі, Ню Йорк.

УКРАЇНЕЦЬ Д-Р ЛЕВ ДМОХОВСЬКИЙ із Тексаського університету на цих самих зборах Американського Товариства для Заавансованих Наук твердив, що пістрякові віруси місяці або й роки живуть в тварині або людині, поки їх діяльність виявиться у формі недуги пістряка. „Деколи їх передають собі цілі ґенерації, поки можна заобсервувати їхню присутність в організмі". Д-р Ґрос додав до цього, що це подібне до того", немов би людина носила в кишені ґазову бомбу". Тому важливим є, щоб нічим не спричинятися до вибуху тієї бомби: не виставляти себе на радіяцію, діяння шкідливих хемікалій і... не переїдатися.

ДЖ. ЕДҐАР ГУВЕР ПРОТИ ТОГО, щоб цивільні комісії провірювали скарги проти поліцистів, які загостро виступають проти населення під час різних демонстрацій, як це було минулого року в Ню Йорку, в негритянській дільниці Гарлемі. Директор Федерального Бюра Інвестиґацій твердить, що коли б цивілісти мали контролювати поліцистів, то не було б дисципліни серед поліції, яка боялася б, що її акцію осудять цивільні особи. Поліцисти не могли б тоді стояти на сторожі законів, а Єцивілісти відібрали б владу комісарам поліції.

УРЯД ПЛЯНУЄ ЗБІЛЬШИТИ СТАРЕЧІ ПЕНСІЇ соціяльного забезпечення в цьому році. Збільшені пенсії виплачували б аж від другої половини 1965-го року, але збільшені емеритури були б вже від 1-го січня цього року, і їх виплатили б „здолини". Це мають зробити на те, щоб скріпити економіку, яка в другій половині цього року мала б сповільнити темп свого розвитку. У зв'язку з цим не були б збільшені вкладки до соціяльного забезпечення, які тепер вносять по 3.5/8 відсотка від затрудженого і працедавця, і які ступнево мають збільшуватися згідно із давніше ухваленим законом. Президент Джансон плянує збільшити старечі пенсії на 7 відсотків, бо на стільки зросли кошти прожитку від 1959-го року.

ІНДЕКС ЦІН В ЛИСТОПАДІ ц. р. встановив 108.7 відсотка, це значить, що кошти прожитку в тому місяці збільшилися на 8.7 відсотка в порівнянні з пересічними цінами, які були в 1957 - 1959 роках. В порівнянні із жовтнем ц. р. індекс цін збільшився на 0.2 відсотка, а в цілому 1964 році має збільшитися до 1.5 відсотка, це значить майже на стільки само, наскільки він був зріс в 1963-му році, який уважається за неінфляційний рік. Збільшення цін в листопаді цього року настало тому, що подорожчали нові і старі авта.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ перевела в минулу середу 30 грудня 1964 свої наради, які — зрештою — і так не переступили межі генеральної дебати, та розійшлась до 18 січня 1965. В справі боргів, що їх Совєтський Союз завинив до каси ОН з титулу залеглостей за вплати на так звані мирові місії ОН в Конґо і на Середньому Сході (52,600.000 дол.) не осягнено ніякого порозуміння: ЗДА стоять на становищі, що треба риґористично стосувати 19 статтю чартеру ОН, яка каже, що котра з членських держав залягає більше, як сума дворічних внесків — вона тратить право голосу.

НОВИМИ ЧЛЕНАМИ РАДИ БЕЗПЕКИ Об'єднаних Націй стали: Уруґвай на місце Бразилії, Голляндія на місце Норвегії, — ті обидві країни на час двох років, — Маляйзія на місце Чехословаччини на один рік та Йорданія на один рік. По році на місце Йорданії прийде — за внутрішнім порозумінням — африканська Малі. Ввесь той вибір відбувся за закулісовим попереднім порозумінням, без голосування, бо ЗДА стоять на становищі, що СССР не має права голосувати, поки не заплатить свій довг до ОН.

ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ ВІЙСЬКО, перекинене на бойовище американськими гелікоптерами, відібрало після важких боїв містечко Бінґ Джія, збудоване й заселене 6.000 католицьких втікачів із Північного В'єтнаму. Тому, що ті католицькі втікачі — найбільші вороги комуністів, комуністичні партизани заатакували були село вже четвертий раз у цьому році. Американці підвезли гелікоптерами три курені державного війська. Один гелікоптер, поцілений комуністичним вогнем, запалився і впав: мабуть, всі чотири члени його залоги згинули.

ПОРТУГАЛІЯ оскаржила східньо-африканську державу Танзанію, яка постала із з'єднання Танґаньїки і Занзібару, що Танзанія постачає зброю невдоволеним автохтонам в португальській колонії Мозамбіку, підштовхуючи їх до нового повстання. Португальський міністер закордонних справ назвав місцевості в Танзанії, де вишколюється партизанів для Мозамбіку. Зброю постачають Совєтський Союз, Чехословаччина, Альжир і Етіопія. У Танзанії сильні впливи комуністів.

В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ БУЛО 155 СЛУЖБОВИКІВ з СССР і його сателітів, але це число зменшилось до 148. Совєтський Союз щораз нарікає, що службовицький апарат заповнений громадянами „імперіялістичних" країн та що там замало службовиків з країн „соціялістичних". Але Совєти і їх сателіти дозволяють своїм громадянам перебувати на праці в Об'єднаних Націях в Ню Йорку тільки короткий час, щоб вони не привикали до тутешніх високих платень і виґід, і швидко відкликають їх назад „на родіну".

ХРУЩОВ МАВ АТАКУ СЕРЦЯ під час своїх відвідин у Швеції в червні минулого року, — повідомляє тепер норвезька преса. Речник шведського міністерства закордонних справ відмовився потвердити ту вістку. Прибічники Хрущова зберігали цю недугу в строгій тайні, а Хрущов, перележавши кілька днів нібн після перевтоми — переборов недугу.

КЕРІВНИЙ ЄГИПЕТСЬКИЙ ЩОДЕННИК „Ель Ахрам" приніс прихильну для Америки передову статтю, прославляючи її за транспорт пшеничної муки вартости 17 000 000 долярів.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ І КУЛЬТУРНА КОМІСІЯ УНС ВІДБУЛИ КІНЦЕВОРІЧНІ НАРАДИ

Джерзі Сиїі. — Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу та його Культурна Комісія відбули тут, у своїй головній канцелярії, в середу, 30-го грудня 1964, свої кінцеворічні наради, підсумовуючи дотеперішню працю організаційну, господарську і культурно - видавничу діяльність УНСоюзу та пляну ючи її на найближче майбутнє. В нарадах взяли участь всі члени Головного Екзекутивного Комітету і Культурної Комісії: головний предсідник Йосип Лисогір, який проводив нарадами, заступники головного предсідника інж. Степан Куропась та пані Анна Герман, головний секретар д-р Ярослав Падох і головний касир Роман Слободян та голова Головної Контрольної Комісії д-р Володимир Ґалан і ред. Антін Драган. Наради, після їх відкриття, започаткував п. Р. Слободян своїм звітом з інвестицій союзового майна впродовж останніх трьох місяців, які виносили загальну суму 595,959.20 дол., при чому приблизно по рівній частині інвестовані ці фонди в закупі вартісних паперів (бондів) та в гіпотечних позиках, головно на доми членів УНСоюзу та на народні доми і церкви. Д-р Я. Падох, звітуючи за організаційний відділ, подав і загальні підсумки організаційної праці і досягнень за одинадцять місяців 1964-го року, себто по кінець листопада. В тому часі УНСоюз придбав 3,765 нових членів, з чого — після покриття природніх та інших втрат у членстві — залишилось 761 член „чистого прибутку". Неповні ще підсумки організаційної праці й її вислідів в грудні виявляють, що 1964-ий рік в організуванні нових членів рівнятиметься приблизно попередньому, 1963 рокові. Впродовж року зорганізовано сім нових відділів УНС в ЗДА і Канаді. Загальні підсумки і оцінку організаційної, господарської та видавничо-культурної активности УНСоюзу подав гол. предсідник Йосип Лисогір, стверджуючи, що хоч ця активність і мала поважні успіхи, то все вона не відповідає ані нашим можливостям, ані також не здійснила наших надій. На це склалося цілий ряд причин, у цьому й підготова та відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, яким треба було віддати максимальну увагу та багато труду. Крім загального огляду праці, Головний Предсідник ще зупинився над справами адміністрації в-ва „Свобода" та „Союзівки", інформуючи опісля про цілий ряд нових заходів для пожвавлення і вдосконалення союзової активности, віддаючи окрему увагу таким справам, як виготовлення нових форм членських аплікацій і вкладкових книжечок, праця Статутової і Стипендійної комісій, пошукування за відповідним новим приміщенням для головної канцелярії УНС та інше. Редактор А. Драган у своєму звіті поінформував про стан підготови другого тому Англомовної Енциклопедії Українознавства та інші видавничі справи, зупиняючись зокрема над запляно ванним розвитком періодичних публікацій УНСоюзу: щоденника, англомовного тижневика та дитячого місячника „Веселка". Над усіми звітами відбулася обширна дискусія, яку закінчено ще окремою увагою деяким актуальним проблемам нашої американсько-української громади. Наради тривали цілий день.

На основі „Енциклопедії Українознавства" виправлено підручник історії для шкіл провінції Алберти в Канаді

Вінніпеґ. — На основі англомовної „Енциклопедії Українознавства", том 1-й, у підручнику з історії для шкіл провінції Алберта зроблено суттєві поправки, що стосуються історії України. У тому підручнику, під назвою „Наша історична спадщина" — історію Росії починали з Києва, а князя Володимира Великого було названо „російським князем". Ці помилки виправлено після обґрунтованого звернення-прохання з рамени Відділу КУК та українського Публіцистично-Наукового Інституту. Тепер у підручнику „Наша европейська спадщина" вже відмежовано Росію від Київської Руси, Володимира Великого названо українським князем. У підручнику виразно зазначається, що сучасна назва Росія стосується Московського князівства, яке з початком 14-го сторіччя стало центром пізнішої російської імперії.

НТШ і Шкільна Рада УККА відзначають 75-ліття проф. Костя Кисілевського

Ню Йорк. — З приводу 75-ліття з дня народин і 50-річчя наукової та педагогічної праці проф. д-ра Костя Кисілевського, що припадає в цьому році, Наукове Товариство ім. Шевченка та Шкільна Рада УККА влаштовують Ювілейний Вечір на пошану цього заслуженого науковця і педагога. У програмі вечора передбачена доповідь проф. Пантелеймона Ковалева з Вашинґтону про науково - педагогічну діяльність проф. Костя Кисілевського, передавання і відчитування привітів та заключне слово Ювілята. Відбудеться вечір в суботу 2 січня ц. р. о год. 6-ій веч. в залі Наукового Товариства ім. Шевченка при 302-304 Вест 13 вулиця в Ню Йорку. Професор Кость Кисілевський, дійсний член НТШ і професор Українського Вільного Університету є автором ряду наукових праць з різних ділянок мовознавства й літературознавства та упорядником багатьох шкільних підручників з української мови та літератури.

● **Літературно-Вокальний Вечір із творів Т. Шевченка** — відбувся в суботу 19 -го грудня 1964 р., в концертовій залі Плєєль у Парижі у виконанні учнів Музично-Драматичної студії М. Скали-Старицького в Парижі. Вечір мав великий успіх відрізнявся своєю оригінальністю, добрим укладом програми і культурним рівнем. У програмі були рецитації і читання творів Шевченка і виконання творів українських композиторів на слова Шевченка. Виконавцями були молоді, на чужині народжені таланти і відома на паризькому українському мистецькому ґрунті артистка Олександра Кукловська (мистецьке читання).

ЗМІНИ У „СВОБОДІ"

З цим, першим у новому році своїм числом, „Свобода" започатковує цілий ряд змін у своєму оформленні та в доборі і розкладі друкованих матеріялів. Зміни будуть продовжуватися і вкороті „Свобода" матиме інший вигляд, ніж мала його досі. Заплянов ані зміни є чисто технічного порядку, бо нічого не зміниться в ідейному напрямку „Свободи", що його вирішують кожночасні конвенції УНСоюзу. Причини і цілі цих технічних змін редакція основно виявить після їхнього остаточного переведення впродовж, сподіємось, найближчих двох тижнів.

ВІТАЮТЬ З ОБРАННЯМ НА ПРЕЗИДЕНТА ІТАЛІЇ

Новообраний президент Італійської Республіки Джузеппе Сараґат (повнолиций в окулярах) стискає руку італійському прем'єрові Альдо Моро. Сараґат — останній міністер закордонних справ — був лідером правої Соціял-демократичної партії, — він відомий, як ворог фашистів і комуністів.

В ОН ПРИЙНЯТО КОМПРОМІС У СПРАВІ КОНҐА

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй прийняла в середу 30 грудня 1964 поміркову резолюцію в справі Конґа — 10-ма голосами при одному тільки голосі Франції, що стрималась від голосування. Однак Франція також голосувала за ту окрему точку, яка поручає всім державам — не встрявати у внутрішні конґолійські справи та не підсилювати тамошньої громадської ворожнечі. Водночас, компромісова резолюція в справі Конґа тільки загально натаврувала „недавні події в Конґо", нічого не згадавши про американсько-бельґійську парашутну дію. Резолюція поручає Організації Африканської Єдности продовжувати заходи в справі внутрішнього замирення в Конґо і звітувати про вислід своїх заходів Раді Безпеки, а генеральному секретареві ОН поручає „стежити за тамошніми подіями". 18 лівих африканських держав зголосили були скаргу до Ради Безпеки ОН проти американсько-бельґійської парашутної акції в Конґо, назвавши її „збройною аґресією" та вимагаючи „засудження" її. Ці заходи потерпіли невдачу, бо передусім само Конґо ствердило, що Америка і Бельґія перевели парашутну акцію задля рятування загрожених повстанцями „закладників" за згодою конґолійського уряду. Ота резолюція закликає теж центральний конґолійський уряд до звільнення всіх білих наємних вояків. За західніми коментарями — конґолійський прем'єр Мойсе Чомбе ледве чи повинується тій точці резолюції — поки він потребує білих вояків для поборювання лівих повстанців. Не відомо теж, чи СССР і ті африканські держави, які присилають зброю, виряд і старшин конґолійським повстанцям, припинять ту свою акцію.

Конґолійські повстанці вбили дальших коло 25 білих осіб

Леопольдвіль. — Конґолійські державні вояки разом із білими наємними військовиками звільнили дальших 121 білих „закладників" з рук лівих повстанців в містечку Вамба за 55 миль на північ від міста Павлісу, однак виратовані білі поінформували своїх визвольників, що повстанці вбили коло 25 інших „закладників". Між убитими є, мабуть, також бельґієць Жозеф-Пієр Альберт Вітбуа, католицький єпископ з резиденцією у Вамба. Між врятованими 121 білими — 110 осіб були греками. Якщо дійсно виявилось би, що повстанці вбили 25 білих, то число білих жертв повстанських терористів зросло б від листопада 1964 р. до 185. Здогад, що 25 „закладників" згинули базується на факті, що недовго перед наскоком конґолійських вояків і білих наємних військовиків на м. Вамбу — повстанці забрали з собою 25 білих в джунґлю. Між отими повстанцями є канібали.

У Вінніпеґу заснували світове Товариство Плекання Української Мови

Оттава. — 16-го грудня м.р. тут відбулись установчі збори, на яких проголошено створення нового українського світового „Товариства Плекання Рідної Мови". Управу цього товариства очолив професор Оттавського університету К. Біда, секретарем вибрано С. Мухина, також із Оттавського ун-ту. Головою Статутової комісії став д-р І. Мандрика з Вінніпеґу. Товариство видає журнал „Слово на сторожі" та, спираючись на творені тепер Гуртки плекання рідної мови, буде змагатися за збереження і розвиток української мови — мови поневоленого Москвою народу, тут, за кордоном, у різних вільних країнах світу.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАКЛИКАЄ МОСКВУ ОБМЕЖИТИ ЗБРОЄННЯ

Линдон Б. Джансон

Остін, Тексас. — Президент Джансон вислав новорічні побажання всім головам закордонних держав, в тому також вислав і побажання народам в СССР, пропонуючи новим провідникам московського уряду поробити суттєві зміни в переговорах у зброєнні та в контролі атомової зброї. Президент Джансон вислав листа, заадресованого до президента СССР Анастаса Мікояна та прем'єра Алексєя Косиґіна, і в тому листі пропонує обмеження поширення атомової зброї та редукцію продукції атомового матеріялу. Президент закликає совєтських провідників до того, щоб можна було здійснити якнайширшу заборону пробних атомових вибухів. Президент пропонує провідникам СССР припинити продукцію атомомового матеріялу для воєнних цілей, щоб можна було збільшити продукцію атомових матеріялів для мирних цілей. Президент написав в своєму листі, що „контроля зброєнь є дуже потрібна, бо ніщо не може причинитися до збільшення надій людства в майбутнє. Під час найближчих місяців я сподіваюся, писав Президент, що ми зможемо здійснити порозуміння в цій справі". Повідомляють, що на основі нових технологічних винаходів ЗДА могли б погодитися на менше число інспекцій на терені СССР, ніж це давніше пропоновано збоку американського уряду. Давніше СССР пропонував, щоб ЗДА на терені СССР могли проводити тільки 3 інспекції річно. ЗДА вимагали початково аж 20 інспекцій впродовж року, а пізніше обмежили те число до 7-ох. Д-р Сіборґ заявив на пресовій конференції після нарад в справі бюджету з президентом Джансоном, що покищо важко сказати, скільки разів треба б переводити інспекцію на терені СССР, але заявив, що йому здається, що три інспекції не вистачили б.

Брандт переконаний, що скінчилася криза довкола справи Берліну

Берлін. — Посадник Західнього Берліну Віллі Брандт висловився з нагоди закінчення старого і приходу нового року переконання, що міжнародна криза довкола Берліну, спровокована Хрущовим в 1958 році, закінчена і що Москва ані східньо-німецькі комуністи більше її не відновлять. Водночас Брандт перестерігає своїх земляків проти надій на швидке з'єднання Німеччини, потішаючи їх, що воно прийде — в майбутньому — внаслідку послідовних „малих контактів" між Західньою і Східньою Німеччиною. Віллі Брандт, лідер західньо-німецьких соціял-демократів, є прихильником теорії і практики переговорювання з східньо-німецькими комуністами в різних справах щоденного життя — торгівлі, малого прикордонного руху і т.п. Проте він не заперечує, що східньонімецькі комуністи, які діють під диктатом з Москвою, мають далі за свою ціль викинути з Західнього Берліну західні військові гарнізони, однак вони не робитимуть цього ані силою ані під тиском ультиматумів.

Бразилія запрошує до себе кубинський екзильний уряд

Ріо де Жанейро. — Бразилійський міністер закордонних справ Васко Л. да Кунга заявив, що він прихильно вирішив би просьбу кубинських втікачів в справі організації екзильного кубинського уряду. Ця заява бразилійського міністра є в дійсності запрошенням до того, щоб протикастрівські кубинці зорганізували свій екзильний уряд у Бразилії. Правда, бразилійський міністер додав, що його заява не є висловом бразилійської гостинности, бо він повідомляє тільки про те, що його уряд розглянув би прохання кубинських втікачів. На думку міністра да Кунги півмільйона кубинських втікачів мають повне право зорганізувати свій уряд поза межами комуністичної Куби. Здогадуються, що коли бразилійський уряд дозволить кубинським емігрантам зорганізувати екзильний уряд на терені Бразилії, то він зобов'яже цей уряд не вести активної кампанії проти режиму Фіделя Кастра. Але преса додає, що для самої тільки паради немає потреби організувати екзильний уряд поза межами Куби.

"THE UKRAINIAN WEEKLY"

Англомовний „Український Тижневик", що звичайно появляється з суботнішним виданням „Свободи", цим разом, з технічних причин, не появився. Чергове число цього тижневика друкуватиметься, разом з щоденником, в середу, 6-го січня, з датою п'ятниці, 8-го січня 1965.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Понад 40.000 метеоритів

Професор Київського університету, доктор фізикоматематичних наук Ігор Астапович, упродовж багатьох років вивчає метеорити і спостерігає за їхньою „поведінкою" в небі. Дотепер він науково описав понад 40.000 метеоритів. Це — своєрідний світовий рекорд, бо найбільше відомий знавець метеоритів Гофмайстер занотував 36.000 метеоритів, а американський учений Вілліямс — 18.000 (За „Молоддю України" з 18 грудня).

Цікава кооперативна пропозиція

„Молодь України" з 18 грудня у статті „На захист рушника" повідомляє, що в багатьох селах України є талановиті народні мистці — різьбарі, малярі, вишивальниці й ін. Свої вироби вони продають хто, як і де може. Кореспондент І. Білик радить організувати для них кооперативні централі по районах, де б народні мистці могли збувати свої вироби, працюючи, однак, вдома. Тоді вони не мусіли б ходити з товаром по базарах. „Можна зібрати мистців в одну, загальнорайонну кооперацію, маючи на увазі, що кожен творить вдома. Головне — щоб у цих людей був якийсь документ, дозвіл, який відрізняв би їх від спекулянта і штампувальника „панянок з голубчиками".

У Львові „посвячують у робітники"

„Учні середньої 33-ої школи у Львові під керівництвом кращих робітників телевізійного заводу вчились на слюсарів, монтажників, складачів частин. Закінчивши школу, 30 хлопців і дівчат пішли на працю. Недавно в Палаці Культури відбулася урочиста церемонія посвячення їх у робітники", — повідомила „Рабочая Газета" з 15 грудня. Для кращого ознайомлення з тим „посвяченням" наведемо і названі в замітці прізвища молодих „львов'ян": Алєксандров, Котляров, Шляпін, Соловйов, Васільєв і секретар парторганізації заводу — Генріх Кордюков.

Як О. Петренко з Черкаської области став безвірнико

„Мої батьки вірили в Бога. Я слухав і вірив у все... Тепер перечитав десятки журналів і книг, (мабуть у тому числі роман „Сестри Рачинські" Ірини Вільде — приміт. Ред.). І поволі світ став мені яснішим. Зараз я не вірю ні в Бога, ні в чорта... Чиніть так, як я! Станьте поряд з комуністами і комсомольцями, працюйте — у цьому щастя, в цьому наше спільне щасливе майбутнє" (слово Бог у комуністичних виданнях пишеться з малої літери — прим. Ред.). („Молодь України" з 22 грудня).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65c.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

З Новим Роком!

Вступаємо в новий, вже 1965-ий рік, з яким — як завжди — зв'язується не тільки багато нових надій, але й багато нових тривог. Це відноситься зокрема до таких непевних і тривожних часів, як ті, що в них ми живемо. Ці надії і тривоги часто віддзеркалюються в новорічних побажаннях, що їх традиційно складають собі взаємно поодинокі люди й людські спільноти. Очевидно, що першим і завжди однаково актуальним побажанням є воля, мир і добробут для людських спільнот а здоров'я і сили та щастя для осіб. Цих основних ласк і добродійств і ми всім бажаємо, зокрема того найдовше очікуваного і найбільше вимріяного добродійства, що ним була б воля для нашого українського народу.

Багато побажань хотілося б висловити й для нашої американсько - української громади, яка впродовж минулого, 1964-го року стала у фокусі багатьох важливиж подій. В таких обставинах у першу чергу побажати б їй, щоб вона вповні здала собі справу з її потенціялу та її ролі в теперішніх загально - українських змаганнях та щоб цей потенціял вона вповні використала і своє завдання якнайкраще виконала. На щастя, на здоров'я, на той новий рік, аби нам усім ліпше пощастило, як вторік!

Здорова і творча Громада

Американсько - українська громада закінчила 1964-ий рік балансом, якого не потребує соромитися. Пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні став не тільки доказом культу у відношенні до того Пробудника української нації, але й доказом ініціятивности, енергії, патріотичного захоплення і жертвенности цілої громади, а приїзд до Вашингтону кругло 100 000 українців, українок та їхніх дітей з величезних просторів між двома океанами — заімпонував навіть звиклим уже до різних великих маніфестацій мешканцям американської столиці.

Поруч із цим великим ділом — на всіх відтинках суспільного, культурного й господарського життя кипіла праця американських українців. Політична коньюнктура не була нам корисна, бо американська полиика співіснування диктує її керівникам промовчування російсько - большевицького колоніялізму, зокрема, промовчування української визвольної проблеми. А втім, Український Конґресовий Комітет діяв, щоб зберегти й закріпити в американському житті традицію „Українського Дня" в різних стейтах і містах, щоб підтримати всі заходи щодо створення постійної Комісії в справі уярмлення народів Східньої Европи, щоб зактуалізувати, де тільки можна, добру українську справу. Поза тим на місцях працювали сотні українських установ і організацій. Появилися нові великі, поважні наукові твори, продовжувалась праця над дальшими випусками гаслової Енциклопедії Українознавства і над другим томом англомовної Енциклопедії. Діяли Пласт, СУМА, ОДУМ і інші організації, що охоплюють дітвору і молодь, були заповнені літні табори молоді, працювали школи й курси українознавства, організовано діяли жінки, комбатанти, спортовці, появлялися часописи й журнали. Активними й творчими були письменники, образотворчі мистці, музики. Відбулися сотні концертів, доповідей, академій, дискусійних вечорів. Як звичайно в кожному житті одиниці чи збірноти, поруч із світлами, були й тіні. Але навіть суперечки й ферменти, що виринали в американсько - українській громаді, треба вважати за нормальні прояви життя і живучости. Здоровий інстинкт і здорові думки напевно переможуть, і в непам'ять піде те, що тимчасове й помилкове.

Таким чином минулий рік змушує дивитися з вірою, бадьоро, оптимістично на дальше життя американсько - української громади. Це життя все ще йде по лінії розвитку, а не нидіння. Американсько - українська громада свідома своїх завдань, як найчисленнішого скупчення українців поза Україною: щоб плекати ту чисту українську національну ідею, яка не може вільно розвиватися під ворожим режимом на рідних землях, щоб тут творити такі тривкі культурні цінності, які спростовуватимуть всі фальші, що їх ширять про історію і культуру України видання, писані під тиском ворожої комуністичної цензури. Американсько - українська громада була і залишається надалі різко антикомуністичною, патріотичною, свідомою того, що вартість не в патріотичних фразах, а в упертих, конструктивних, творчих ділах.

ФРАНЦІЯ НА ПОРОЗІ 1965 РОКУ

Париж. — Кінець 1964 року був свідком драматичних подій. В грудні відбулася успішно конференція міністрів рільництва країн „Малої Европи" — Західньої Німеччини, Італії, Франції, Бельгії, Голляндії, Люксембурґу. Згідно з постановою цієї конференції від 1967 року французька пшениця буде продаватися на німецькому ринку, і це зменшить невдоволення французьких рільників супроти свого уряду, який досі не міг забезпечити збуту продуктів рільництва Франції в країнах Спільного Ринку.

Друга конференція міністрів НАТО, що відбулася в Парижі, була, при всіх дипломатично - чемних заявах її учасників, повною невдачею. Не буде перебільшенням, коли ствердимо, що головною перешкодою для гармонійної співпраці держав НАТО є політика президента Франції — де Ґолля.

Уряд де Ґолля стоїть в опозиції до того, що він називає „американським протекторатом"; мовляв, Франція не хоче бути сателітом ЗДА. Щоб показати свою „незалежність", де Ґолль кинувся творити атомову збройну силу: мовляв, Франція не гірша від Великобританії, що має власну атомову зброю . . .

Поки був у Лондоні консервативний уряд Даґлеса-Гюма, що пишався „незалежною" атомовою силою, позиція де Ґолля мала до певної міри моральне оправдання щодо питання престижу чи „національної гордости". Але теперішній соціялістичний уряк Гаролда Вілсона заявляє, що він готовий віддати свою атомову зброю в розпорядження НАТО бо все одно Британія власними силами не може себе оборонити на випадок атаки з Москви, та й значна частина британської „незалежної" атомової зброї виробляється в — Америці.

Де Ґолль відкидає плян многостороньої атомової зброї — участь всіх членів НАТО в обсаді воєнних кораблів з атомовою зброєю. Він не хоче мати нічого спільного з британським пляном Вілсона — об'єднати сили західніх атомових держав в Атлантійській Спілці. Ціль британського уряду полягає в тому, щоб над усією цією спілкою стояло право уряду ЗДА сказати своє „вето", коли б котрась із країн НАТО хотіла почати війну атомовими бомбами.

Для де Ґолля це рівнозначне з „англо-саксонським диктатом". Він тільки запитався в американського уряду про можливість спільного визначення прицілу бомбоносних ракет — американських та французьких — на території противника, в даному разі — СССР.

Як далеко йде уряд Франції в політиці своєї „атомової" незалежности, свідчить такий факт: де Ґолль перестеріг німців супроти будь-якого „атомового" союзу із ЗДА і Великобританією: мовляв, якщо німецький уряд його не послухає, то Франція вийде з НАТО, скасує договір приязни з Німеччиною і відмовиться підтримувати плян об'єднання Німеччини.

Можна думати, що Париж не покладає великих надій на уряд Західньої Німеччини, і тому де Ґолль уже частково здійснив свою загрозу: відмовився взяти участь у проектованій з німецького боку нараді великодержав у справі об'єднання Німеччини. Німецький міністер закордоних справ Шредер назвав це саботажем . . .

Тактика де Ґолля зовсім не свідчить про силу Франції. Він сам добре розуміє, що французька атомова „ударна сила" знаходиться щойно в початковому розвитку. Без американської „атомової ширми" Західня Европа вже давно була б окупована Росією. Але, знаючи, що Америка ніколи не залишить Західньої Европи на поталу Москві без великої війни, де Ґолль може дозволити собі цю гру із загрозами, вимогами, пересторогами і навіть переморгуванням з китайським диктатором Мао Тсе-тунґом.

Перед Новим Роком люди звикли заглядати в майбутність. Після сказаного, можна спробувати вгадати, як будуть розвиватися дальші події . . .

Дехто вважає успішне для Франції завершення переговорів про ціни на збіжжя, в рамах Спільного Европейського Ринку, за велике досягнення де Ґолля. Мені здається, що дальше господарське об'єднання країн Західньої Европи „незалежницьким" політично - стратегічним пляном де Ґолля загрожує найбільшою небезпекою. Коли б де Ґолль схотів зруйнувати цю господарську спілку, яка вже дала великі вигоди для Франції, то громадська думка Франції неминуче обернеться проти нього. Тому, при всіх загрозах і вимогах, де Ґолль мусить дивитися вперед і не перетягати струни.

В 1965-му році відбудуться у Франції президентські вибори. Якщо де Ґолль зруйнує НАТО і Европейську Господарську Спілку, то навряд чи знайде він досить громадян у Франції, які захочуть створити для нього більшість при виборах. Бо кожний націоналізм має свої межі. Це відноситься і до французького націоналізму, на якому грає де Ґолль.

Viator

У Москві показують фільм, що прославляє тип Хрущова

Москва. — У найбільшому московському кінотеатрі „Росія" почали грати фільм „Предсідник", що його герой, Єгор Трубніков, директор колгоспу, представлений ніби за зразком Хрущова. Трубніков перетворює бідний і занедбаний колгосп в блискуче сільсько-господарське підприємство — завдяки своєму „геніяльному" проводові, енергії, автократичній поведінці і всім отим прикметам, що їх ніби мав Хрущов. Тому довкола того фільму знялась була полеміка, яка закидала фільмові, що він пропагує „культ особи" і вибілює ті хиби Хрущова, за які його саме й відсунули від влади. Актор Міхаїл Ульянов, який грав ролю Єгора Трубнікова, заявив: „Не знаю, чи я мав представити ідеального або позитивного героя, але знаю, що це характер із дійсного життя".

Мих. Килимний

ХРУЩОВА НЕМА — КРИЗА ЗАЛИШИЛАСЯ

Нікіта Хрущов напевно не раз пригадує собі тепер визначення різниці між американським і совєтським державним устроєм, що його зробив у жартівливому тоні колишній другий секретар ЦК КП(б)У, Михайло Бурмистенко.

Понад 25 років тому, на першій сесії Верховного Совєту УССР, у доволі широкому колі журналістів, які обслуговували ту сесію, Михайла Бурмистенка, що головував на засідання, запитали про ту різницю, з огляду на запровадження Москвою так званої „парляментарної системи". Бурмистенко, сміючись, відповів так:

— Уявіть собі, в Америці якась людина була ніщо, на самому споді життя. Потім вона стала маленьким керівником, далі більшим, а згодом пішла на вище і вже до смерти не втратила здобутий нею високий рівень життя. У нас справа стоїть інакше: людина спочатку була ніщо, на самому споді, потім її зробили маленьким начальником, далі директором якоїсь установи, згодом високопоставленою особою, а потім — лусь! — і знову обернувся в ніщо.

Хрущов був Хрущовим доти, поки посідав високі становища в партії і державі, а вже справді „всезнаючим" та „непомильним" вважався останніми роками, коли захопив усю повноту влади, ставши першим секретарем ЦК КПСС та головою уряду СССР. Але, діставши стусана, полетівши з усіх щаблів гієрархічної драбини, він відразу перетворився на пустопорожнього базіку, самопевного хвалька, заплутаного в усякого роду помилки. Одним словом, був усім і став нічим, став знову ніщо, за виразом Михайла Бурмистенка.

А це тому, що за спиною в нього тільки довгі роки партійного апаратчика, тільки вміння згинатися, наче ґума, під кожним подувом з Кремлю, здібність пристосовуватись до всього, не виявляючи своєї особистости, своїх поглядів, зацікавлень чи уподобань. Коли ж він, нарешті, доп'явся до найвищих посад у червоній імперії і таким чином набув змогу показати себе „в усій красі та величі", тоді з'ясувалося, що для показу він не має нічого, бо довгорічна попередня практика в усьому слухняного виконавця ніяк не сприяла виробленню в ньому глибоких і твердих переконань, чітко окреслених понять, принципів, ідейних заложень, навіть певної лінії у щоденній роботі, а то й у поведінці.

Одначе й ті, що прийшли по Хрущову, ніяк не кращі, бо Сталін таки домігся свого: всім партійним та державним керівним особам Совєтського Союзу прибив він міцну печатку знеособлености, звівши їх до ролі роботів - автоматичних виконавців своїх наказів та бажань. Можливо, що коли б до кремлівської верхівки потрапила особа років двадцяти, то з часом вона виросла б як виразна індивідуальність, з власним творчим „я", із самостійними поглядами на ті чи інші проблеми. Проте, так не сталося й не станеться: до складу кремлівських головачів потрапляють особи, які по довгих-довгих роках перебування в партії на різних керівних становищах встигли перетворитись у слухняних виконавців волі диктатора.

Ото, ж не дивно, чому нинішні кремлівські керівники, Брежнєв, Косиґін, Підгорний і ін. хитаються в усі боки, тупцюють на одному місці, уникають робити рішучі кроки. Вони ще „не знайшли себе", не мають ще певности, де шукати успіхів. Звідси одночасні заяви про продовження й поширення „мирного співіснування" із західнім світом, залицяння до червоних китайців і — погрози новою зброєю супроти демократичної країни — ЗДА (наприклад, виступ маршала Малиновського під час святкування „жовневої революції). Звідси — непевність Кремля в стосунках із сателітніми країнами та з комуністичними партіями країн вільного світу, зокрема стримання з оцінкою так званого „заповіту Толіятті" і становища комуністичної партії Франції якно скеровані проти дальшого ширення московського імперіялізму, проти одноцентровости в комунізмі.

А що бачимо на внутрішньому відтинку в СССР?

Навіть згідно із заявами нового керівництва червоної імперії та офіційними пресовими публікаціями, подаваними для широкого загалу, „соціялістичне сільське господарство" опинилось в сліпому куті. Також „соціялістична" промисловість переходить глибоку глибоку кризу. А що й казати про відсутність основних свобід і прав для громадянста, про затиск в літературі, мистецтві, взагалі в інтелектуальному житті.

Ось тепер уже відкидаються й самі організаційні форми, впроваджені для „перемоги комунізму". Маємо на увазі засудження подвійности партійних і державних органів, окремо для промисловости і окремо для сільського господарства, що спричинила, як твердять тепер наступники Хрущова „хаос в економіці СССР". Обережно й туманно говориться в офіційних повідомленнях також про нестачу харчів для населення, про брак речей широкого вжитку, меблів, мешкань тощо.

На основі сього цього можна зробити таке узагальнення:

Ленін здійснив „жовтеву революцію", але незабаром після того злякався і почав круто завертати назад, запроваджувати напівкапіталістичний НЕП. Комунізм „відбудували" вже по ньому, за Сталіна, а потім за Хрущова. Сталіна після смерти скритиковано і здеградовано із становища „непомильного вождя". З Хрущовим зроблено те саме, ще за його життя.

Отже цілком слушно поставити питання: який же „комунізм" будовано протягом отих понад тридцятьох років? Виходить цілковиту рацію мають молоді інтелектуалісти Совєтського Союзу, коли кажуть, що за той час комунізм теоретично і практично встиг зістарітися, здрягліти, зайти в глухий кут.

Хрущов бачив це і тому з усіх сил намагався підправляти та виправляти той комунізм у різних ділянках, щоб бодай коли не врятувати, то хоч продовжити його історичне короткотривале життя. Недарма донедавній кремлівський диктатор якмога спрощував поняття комунізму, подаючи такі „геніяльні" його означення, як „комунізм — це хліб з маслом" і т. п.

Однак, „хліб з маслом" також не приходив, і тому ще більше ширилась та поглиблюся криза протинародного вчення й устрою. Перебуваючи в скандинавських країнах, Хрущов нахвалявся, що коли через 5-10 років „соціялістичне господарство" не працюватиме добре, то він подере свій партійний квиток. Задовго збирався він чекати. І тепер кожному ясно, що колгоспи й радгоспи не йдуть вгору до кращого, а безперервно котяться вниз, до гіршого. Зрештою, Хрущову допомогли перед визначеним реченцем зійти з політичного кону.

Нові особи появились на кремлівському обрії, нові прізвища, які . . . нічого не говорять. Кому, наприклад, відомі справжні думки Брежнєва чи Косиґіна, а то й Суслова чи Підгорного про сільське господарство, індустрію, національну проблематику, культуру, мистецтво, науку, соціяльні відносини, взагалі про всю ту суму понять, з яких складається комуністичний устрій? Ще велике питання, чи вони такі думки мають навіть у глибоких сховищах свого єства. Принаймні, їх вони ніколи й ніде не висловлювали, а ввесь їхній сприт, політична кар'єра, вождівське формування пояснюються лише умінням „тримати ніс за вітром'. Отож і тепер вони намагаються не спускати того „носа", але вітри віють ззовні і зсередини, з усіх сторін. І стоять ці нові диктатори на дуже слизькій та похилій площі, яка вже поглинула Сталіна і Хрущова.

ПРО МОЛИТВУ В ШКОЛАХ

У жовтневому числі почитного протестантського журналу „Кришчен Гералд" вислано його передплатникам і читачам двісті тисяч формулярів у дразливій і наболілій справі: молитви у початкових школах. Як відомо, двократним рішенням Найвищого Суду — в 1962 і в 1963 роках — заборонено щоденну молитву в тутешних народних школах, як незгідну із статтею Конституції про „відокремлення Церкви від держави". За кілька тижнів наспіло до редакції цього журналу в Ню Йорку 120 000 формулярів із відповіддями на порушену тему. З цього, досіль одержаного числа 116 000 опитуваних, отже абсолютна більшість заявили себе прихильниками, майже ентузіястами цієї респектованої цілими ґенераціями шкільної практики.

Довголітнім редактором цього журналу, який виходить 86 років, є уже літній, але духом молодий і бадьорий передовий протестантський ідеолог, суспільник і журналіст, д-р Деніел А. Пулінґ. Він також добре знаний деяким українським колам із своїх палких антикомуністичних поглядів, як прелеґент або й головний промовець на крайових з'їздах в справі поборювання комунізму. Саме він був ініціятором цього панпротестантського опитування на сторінках „Кришчен Геральд".

Студіюючи 116 000 одержаних з цілого краю, від усіх прошарків населення відповідей на тему молитви у школах, сеньйор протестантської релігійно - церковної думки, д-р Деніел Пулінґ у глибокому зворушенні пише: „Немає ніякого сумніву, що вздовж і впоперек Америки існує в народі глибока свідомість щодо значення молитви у школах. Другим фактом є те, що велике число наших (протестантських — А. Ч.) церковних лідерів або недоцінюють цей факт, або чомусь легковажать таку поважну силу опінії загалу — у користь традиційної молитви або читання Біблії у школах.

На сторінках грудневого числа „Кришчен Геральду" д-р Пулінґ робить дуже цінне й потішаюче для глибоковіруючих громадян ЗДА спостереження, ніби пророцтво на майбутнє у цій важливій справі. Він твердить, що на підставі одержаної ним маси статистичного матеріялу, одне стає ясним: в сучасній хвилині ситуація ще не дозріла до того, щоб леґально - конституційним шляхом змінити це болюче для багатьох християн рішення Найвищого Суду. Але він, довголітній редактор цього журналу, певний, що в слушний час у Вашинґтоні ухвалять додаток - поправку до Конституції ЗДА, силою якої молитва дітвори в американських школах не буде „протиконституційною". Це, на думку д-ра Д. А. Пулінґа, станеться тоді, коли дотеперішня акція у цьому напрямі йтиме далі такими шляхами, якими йде вже кілька років.

Д-р Пулінґ стверджує, що більшість із 116-ти тисяч опитуваних не лише написали у формулярі „так", але ще й додали свої коментарі такого приблизно характеру: „Я гадаю, що нема кращого способу розпочинати шкільне навчання в клясі, як спільною молитвою дітей або читанням Біблії". Противники подавали свої міркування такого характеру: „На мою думку, лише батьки або Церква повинні мати голос у справах релігії дітвори. Школа не повинна узурпувати собі цю почесну функцію".

Відповіді, здебільша позитивні, приходять далі масово, і д-р Пулінґ сподівається до кінця цього року осягнути сподіване число: 200 000 відповідей на свою крайову анкету в справі молитви у народних школах. Отже, зібраний ним матеріял не піде на марне, але послужить для морального й патріотичного відродження країни, для дальших заходів в охороні Америки від її найбільших ворогів: секуляризму і матеріялізму.

А. Ч.

НОВИЙ РІК

Життя — піраміда традицій,
І рушити їх не годиться.

Відживши відміряний вік,
Раховані дні календарні,
Старий, запорошений Рік
У мандри збирається марні.

Його нам малює уява
Старим, бородатим дідом . . .
Новий Рік, дитя кучеряве,
За ним вже стрибає слідом:
— Дідусю! Хвилинку одну!
Ось-ось я тебе дожену!

Дід зв'язує торби турбот,
А радість і нести не треба:
Злетіла до самого неба
І птахом співає з висот.

— Чекай! Позбираю ще смуток,
Захмарених дум здобуток,
Тоді я тебе вже, внучку,
Введу на поріг за ручку!

І враз вибігає на обрій
Новий сонцесяйний Рік
І кличе: — Дідусю, недобрий,
Куди ти від мене втік?!

ГАННА ЧЕРІНЬ

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В 1964-му РОЦІ

Січень

Заклик Головного Уряду Українського Народного Союзу у справі відзначення 70-тиліття УНСоюзу та 150-ліття від народження Тараса Шевченка.

3 — Письменниця Віра Вовк прибула з Бразилії і дала свій перший авторський вечір в Ню Йорку, в Літературно-Мистецькому Клюбі.

6 — 7 Урочисте святкування Різдва Христового в церквах обох віровизнань. Пастирські Листи Владик. Митрополит Амврозій Сеницин проголосив звернення до братів в Україні. Радіостанція в Римі передала в Україну промову голови НТШ професора Р. Смаль-Стоцького.

10 — Комісія плянування у Вашинґтоні потвердила свою давнішу згоду на поставлення у Вашинґтоні пам'ятника Тарасові Шевченкові — всупереч кампанії, що її вів щоденник „Вашингтон Пост".

13 — Участь президента ЗУАДК-ту д-ра Володимира Галана в нараді у Білому Домі в справі нового іміграційного закону.

19 — Заснування в Ню Йорку місцевого Відділу Об'єднання Мистців-Українців в Америці. Голова: Володимир Ласовський.

22 — 46-річчя державности і 45-річчя соборности України. Традиційні молитви в Конґресі: єпископ Ярослав Габро в Сенаті і о. протоєрей М. Пахолок у Палаті Репрезентантів. 40 заяв сенаторів і конґресменів до конґресового „рекорду" в справі права України до своєї самостійности. Проголошення „Дня української незалежности" в стейтах і столицях Ню Йорку, Ню Джерзі, Коннектикату, Мессачузетсу, Пенсилвенії, Північної Дакоти, Аризони, Колорада і ін. Урочисті концерти-академії в усіх скупченнях українців. На святочній Академії-концерті в Торонто, Канада, промовляв кол. прем'єр Джан Діфенбейкер. Святкування в Буенос Айрес, Арґентина. — Ювилейний концерт УН Союзу в Карнеґі Голл в Ню Йорку: відтворення на естраді музично-вокальної частини опери Павла Печеніги-Углицького „Відьма", диригент І. Задорожний. Промовець — генеральний поштмайстер Джан Грановскі.

22 — 29 — Надзвичайна збірка фондів на політичні цілі Українського Конґресового Комітету.

31 — Вечір Українського Музичного Інституту в Ню Йорку у честь пок. Романа Савицького.

Комітет ім. о. А. Гончаренка в Міннеаполісі, Мінн., проголосив заклик за збіркою матеріялів про о. Гончаренка.

— Зміна головного редактора щоденника „Америка" у Філядельфії: на місце ред. Евгена Зиблікевича — ред. Микола Пасіка.

— З Фундації ім. Марусі Бек при СФУЖО в Дітройті створено Фонд нагороди для жінок-письменниць.

— Початок карнавалу: традиційні щорічні Новорічний баль „Думки" в Ню Йорку, Вечерниці Червоної Калини в Ню Йорку, Бенкет і баль Т-ва українських інженерів і Лікарського Товариства в Ню Йорку, Вишивані Вечерниці Союзу Українок, Студентські Вечерниці і Лемківські Вечерниці — в Ню Йорку, Баль Т-ва українських інженерів у Філядельфії, Балі українських лікарів у Клівленді й Шикаго і т. д.

Лютий

1 — Вечір у честь Лесі Українки в Ню Йорку заходами НТШ і Союзу Українок.

2 — Спільний вечір всіх молодечих організацій Ню Йорку у честь бою під Крутами.

— Виставка образів Ярослава Вижницького і Богдана Титли в Ню Йорку.

8 — Концерт чоловічого хору „Прометей" в Шикаґо.

— Вечір у честь Василя Барвінського в Клівленді з його творів.

— Концерт чоловічого хору „Прометей" в Дітройті.

13 — Конференція трьох українських католицьких єрархів в ЗДА у Філядельфії.

14 — Виставка образів Василя Пачака у Філядельфії.

15 — Загальні Збори Т-ва українських інженерів в Ню Йорку. Голова: інж. Е. Ярош.

Концерт проф. Романа Придаткевича, скрипаля, в Дітройті.

Репрезентаційний концерт у честь Т. Шевченка в Ню Йорку, заля Гантер-коледжу.

Вечір в УВАН-і у честь Олександра Шульгина в Ню Йорку.

16 — Українсько-жидівська конференція в Ню Йорку.

Пленарна конференція УВАН-у у честь 70-ліття „Свободи".

23 — Ширші сходини членів Братства І УД УНА в Ню Йорку, заснування Станиці.

Концерт хору „Трембіта" в Дітройті.

25 — Олександер Архипенко, скульптор, помер у Ню Йорку на 77 році життя.

29 — Загальні Збори Братства Броди-Лев у Ню Йорку.

— Літературний Вечір Докії Гуменної, заходами УВАН і „Слова".

29 — Перший концерт Галини Минаїв-Андреадіс у Філядельфії.

У другій половині лютого — Ювілейні вечори у честь 70-ліття „Свободи" — в Ню Йорку, Шикаґо, Філядельфії, Дітройті, Клівленді, Рочестері і Сиракюзах.

Березень

1 — Виставка образів Мирона Левицького з Торонта в Ню Йорку.

7 — Володимир Державин, критик і літературознавець, помер у Мюнхені в 65 р. життя.

— Наукова конференція Секцій НТШ у Ню Йорку на пошану Шевченка.

— Прибув з Европи у відвідини до ЗДА проф. Олександер Кульчицький.

10 — Микола Чопик, кооператор і кол. вояк, помер у Ню Йорку на 69 р. життя.

13 — Степан Витвицький, президент УНР в екзилі, скінчив 80 років.

14 — Урочисте відзначення в Ню Йорку 25-річчя державности Карпатської України.

15 — Виставка образів Любомира Кузьми в Ню Йорку.

21 — Делеґатський З'їзд Об'єднання Прихильників УНР в ЗДА.

— Загальні Збори Лікарського Т-ва, Метрополітальний Відділ. Голова д-р Б. Шебунчак.

22 — Фестиваль українських народних танків в Ню Йорку.

— Виставка образів Зиновія Онищкевича в Ню Йорку.

23 — Загальні Збори Союзу українських купців і промисловців на Ню Йорк, голова — Я. Пастушенко.

29 — Концерт пяніста проф. В. Грудина, сопрано Т. Маковської і скрипаля проф. В. Цісика в Ню Йорку.

— В березні задатковано Пластовий Дім, ч. 144, на 2-ій Еве. в Ню Йорку.

— Розпочато будову Українського Народного Дому в Гартфорді, Конн.

— Вийшов третій том книжки „Україна в добі Директорії" д-ра Матвія Стахова.

Квітень

4 — 2-ий Український Науковий З'їзд НТШ у Ню Йорку з приводу 150-річчя народин Т. Шевченка.

4 — Виставка образів Дам'яна Горняткевича в УВАН у Ню Йорку.

4 — 5 — З'їзд Об'єднання українців революційно-демократично-революційних переконань (ОУРДП) в Ню Йорку. Голова — Василь Григоренко.

5 — Вистава опери „Катерина" Аркаса заходами хору „Кобзар" у Філядельфії

(Далі буде)

Українська Централя в Нюарку набула нове приміщення

Нюарк (Ю. К.) — Українська Централя в Нюарку, була змушена внаслідок перебудови міста продати свій дім. 22-го грудня підписано угоду.

Новозакуплена посілість Української Централі знаходиться в центрі українського поселення, між двома українськими церквами. Це чотири будинки, що займають цілий бльок Проспект Аве. між 41-ою і 42-ою вулицями в Ірвінгтоні. Найбільшим будинком є триповерхова фабрика, яка після невеликого реставрування матиме шість менших заль для нюаркських організацій і товариств. Три інші будинки будуть розвалені під будову великої концертової залі і ряду менших заль та під паркувальну площу.

Цей новий масток Української Централі, вартости стодванадцять тисяч п'ятсот, має стати зародком Українського Народного Дому та власністю тих, що бажають мати величний український осередок культурного і національно-виховного життя в цій громаді.

Теперішніх біля 200 членів Української Централі і 16 складових організацій та товариств не претендують бути виключними власниками цього мастку, а радо вітатимуть усіх українців нюаркської округи та всі організації — бути співвласниками цього нового українського центру.

З НАШИХ БУДНІВ

ТАК СКІНЧИВСЯ РІК

З правдивим зворушенням прогитую і ще раз прогитую запрошення Українського Співочого Товариства „Кобзар", що запросило мене „з родиною" на новорічну забаву аж до Філядельфії! Сказати правду — тягнуло мене туди, до Міста Братньої Любови, де не лише брати, але й сестри дуже сердечні... Втім, забава відбувалася під протекторатом нашого ЗУАДК-у, то й на допомогову акцію щось мабуть перепало, при цій веселій оказії.

Що ж... рада б душа до раю, але... календар не пускає! Як же мені, друзі мої, було їхати до вас на танці, коли я покищо далі тримаюся старого стилю, а з цього викруту, що у вас інша дієцезія, не хогу користати, — як це дехто з вас робить, коли приїжджає до Ню Йорку на вечерниці „Червоної Калини".

Це, так сказати б, щодо танців... Ну, звигайно, на співацькій забаві була б нагода і культурно поспівати, а принаймні вдарити грімке „многая літа" за здоров'я всіх Василів та Маланок нового стилю. Та воно можна б, але, від якогось гасу, тогніше від одних іменин на долині міста Ню Йорку, я зневірився у власних силах і в своєму таланні співака: коли я пробував підтримати своїм голосом знаного соліста, д-ра Граба з Елізабету, товариство позатикало собі вуха, а господиня дому сказала:

— Маєте щастя, добродію, що тут між нами немає такої вразливої особи, як пан доктор Лисяк-Рудницький, а то напевно полетів би у вашу голову якийсь фляконик з квітами або полумисок салати!

Взагалі з співаками й співацькими товариствами треба тепер бути дуже обережним! Навіть такий заслужений і гідний всякої пошани та ювілею хор, як наша „Думка", може гасом втяти тобі таку штуку, що ти лиш ахнеш з дива! Де ж би я міг того сподіватись, що на свят-миколаївській вечірці „Думки", серед гудових співів та музики, якась негиста сила підмовить ведугого програму друга Біляка зробити з мене... ювілята, привселюдно, перед усім народом і перед лицем президента УНСоюзу, п. Йосипа Лисогора!

Я й не думаю нарікати на „Думку" за те, що зробила мені таку несподіванку, тим більше, що на згаданій вечірці вшановано також многоліттєвієм друга Миколу Понеділка, який достойно репрезентував на залі всіх Микол в екзилі.

Біда лише в тому, що після такого привітання головік сильно хвилюється, а старопарубоцьке серце валить молотком! — і коли мене викликали перед мікрофон, (який знову застрайкував), я, від зворушення та схвилювання, не міг зліпити докупи кілька слів подяки. Тому роблю це тепер в письменній формі, і всім тим, які під кінець старого року зробили з мене... ювілята, складаю щире спасибі!

Ікер

ПОЛІТИЧНИЙ ВЕЧІР ЛІТЕРАТУРНОГО „СЛОВА"

Наша громада вже звикла, що коли відбувається з'їзд письменників у Ню Йорку, то при тій нагоді має вона змогу побачити й почути своїх письменників на літературному вечорі чи зустрічі. Такий вечір влаштовано 26-го грудня 1964 року, у перший день з'їзду „Слова". У великій залі Українського Народного Дому зібралось щонайменше 500 людей. Вечір відкрив Іван Керницький, сказавши, що він не знає, хто за ким буде виступати.

Справді, дивно була запланована програма виступів. Із з'їздом „Слова" ми, природно, очікували почути передусім еміґрантських творців, українських поетів, письменників, драматургів, критиків, у тому числі й членів ОПДЛ, які пишуть для дітей. Програма тривала від 8-ої до 11.30 год. ночі. З усіх майже 50 письменників, які прибули до Ню Йорку, ми змогли почути лише І. Керницького, Софію Парфанович, П. Ізарського, М. Понеділка, М. Щербака, О. Тарнавського, Б. Олександрова, а також прочитані твори В. Лесича та Б. Бойчука, членів „Слова". Упорядники програми вечора „Слова" випустили на сцену трьох молодих людей, які, як початківці, не повинні були б ще виступати з власними творами. Вечір уприємнила молода піяністка Марія Цісик Брамсом і особливо „Великодньою ніччю" Миколи Фоменка.

Але значну частину літературного вечора екзильного „Слова" зайняли совєтські поети: Є. Гуцало, І. Драч, Ліна Костенко, В. Коротич, М. Вінграновський... Їх деклямували так довго, що поет - еміґрант Юрій Буряківець, якому нарешті дали змогу виступити аж о пів до дванадцятої ночі, відмовився виступати і вголос „подякував" організаторам... У такій самій позиції опинилися ще декілька осіб, які бажали виступити, в тому числі письменник Іван Боднарчук із Канади та члени ОПДЛ.

Програму доповнила співачка Ганна Шерей. Вона поєднала пісні українських композиторів за кордоном, на слова поетів - еміґрантів — із піснями совєтських композиторів на слова совєтських поетів з УССР... Не відкидаючи, а радіючи кращими досягненнями українців по той бік, ми все ж уважаємо, що на літературному вечорі еміґрантських поетів і письменників, які впродовж кількох років очікують на свій з'їзд, як і українські композитори, які роками чекають на таку авдиторію — це не було вдале поєднання.

Прикрим вершком літературного вечора був довгий виступ артиста Й. Гірняка з читанням сатиричної поеми Петра Голубенка (Ромен) під назвою „Шевченків рік". Ми не чули, на жаль, через мікрофон виступу п-і Софії Парфанович, але тоді мікрофон запрацював, адже виступав знавець тієї справи.

У цій політичній поемі автор і рецитатор висміювали українців, які не бажають так званої коекзистенції з Москвою й комуністичним режимом і так званих культурних зустрічей з посланцями окупанта нашої України. Виразно натякаючи на Український Конґресовий Комітет — нашу найвищу політичну репрезентацію — під назвою „Комітет", мовляв „не знали ми, що Комітет заборонив усі контакти", автор і рецитатор висміювали тих, кому політичний глузд диктує принципове ставлення до комуністів. „Не відступаймо ні на йоту, коли ми справжні патріоти". Вони висміювали УККА за такі нібито сказані слова — передано тут думку в незграбній поетичній формі: „Співіснувальні вихиляси нас до добра не доведуть", або — „про „Рушничок" співати годі!"", і твердили, що УССР — і то вже без жарту, а реалітетно — це „держава". П. Голубенко — Й. Гірняк висміювали на літературному вечорі „Слова" в Ню Йорку червневі події у Львові в 1941 році такими словами: „Держава це лиш та панове, яку зголошено у Львові!" Очорнюючи крайовий Комітет Пам'ятника Шевченкові, що не взяв землі від того, хто ту землю одержав з рук окупанта, — „тоді з'явилась у „Свободі" стаття „Земля" і т. д. — вони виправдували „всі землі" з України, будьким передані з нашої, але не своєї дорогої землі.

Ось на це і йшов час на довгому „літературному вечорі", зорганізованому Правлінням „Слова". Присутні плескали, але далеко не всі. Бо одна річ — розумна, мистецька сатира на недотягнення в житті української зорганізованої спільноти у вільній Америці, а друга — протаскування під плащем „Слова" політичних доктрин одиниць. Досить подумати, щоб підсовєтським громадянам написала київська „Літературна Україна", що в Ню Йорку відбувся літературний вечір об'єднання українських письменників за кордоном „Слово", на якому співали пісні совєтських композиторів, читали вірші совєтських поетів і, врешті-решт, сатиричними поемами висміювали „українських буржуазних націоналістів"...

Леонід Полтава

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Що писала „Свобода" 50 років тому

2 січня 1915 року

ЗНИЩИТИ РАЗ НА ВСЕ ТЕ РОЗ'ЄДНАННЯ...

„... Найбільша хиба нашого народа лежить в роз'єднанню... Се роз'єднання є прокляттям нашого народу, бо воно дає ворогам змогу легше панувати над нами, а рівночасно відбирає нам внутрішню силу, якої нам потрібно для боротьби проти ворогів.

Для того першою ціллю усього нашого народу повинно бути те, щоб знищити раз на все те роз'єднання, а з усіх сил стреміти до того, щоб привернути єдність усього нашого 40-мільйонового народу. Коли буде зрозуміння, що значить єдність і коли вона раз вже серед нас настане — аж тоді буде український народ сильний, могучий і не буде терпіти чужої неволі.

**

Те нещастя — роз'єднання, яке переслідує наш нарід в старім краю, привезли наші іміґранти також і на американську землю...

Над причинами того роз'єднання серед українського табору не будемо тут застановлятися. Були різні причини, переважно маловажні. Але пора б уже раз застановитися над тим, аби з-поміж нас використати те стремління до роз'єднання, а натомість впоїти переконання, що ми повинні стреміти до єдности, до з'єдинення і скріплення нашої організації на чужині; до створення великої сили, на якій можна б оперти дійсно народне українське життя та забезпечити йому красну будучність..."

Тріо кубанських козаків-танцюристів виступить в Голливуд Палаці у лютому

П'ять років тому в „кругосвітнє плавання" подалися з Австралії три молоді кубанські козаки-українці: брати Микола і Олександер Кумпани та мистецький керівник групи Василь Коваленко. Впродовж 10 місяців вони з великим успіхом виступали за контрактом у Голляндії, зробивши 343 виступи під назвою „Жнива в Україні". Крім українських стилізованих танців, як і танців з козацьких часів, вони виконують також українські пісні, переважно жартівливі, приграючи то на баяні, то на гітарі. Тріо виступало в Парижі, Брюсселі, Лондоні, Мадриді та інших столичних містах Зах. Европи, на сценах театрів, великих готелів, „мюзік-голів, перед телевізійними камерами, по радіо. Наші друзі всюди і все підкреслюють, що вони — з Кубані, українські козаки. Траплялись випадки, що хибно повідомлялось про їхній виступ, як „російських козаків", і тоді Микола й О. Кумпани та Василь Коваленко відмовлялись виступати, щоб тим звернути увагу глядачів і на політичну сторону української справи. Виступаючи спродовж 22 тижнів у Англії, Тріо танцюристів, мистецтво яких доведене справді до вершин, брало участь у Лондоні у святкуванні 46-ої річниці проголошення незалежности і державности України. Понад 150 мільйонів телевізійних глядачів побачили вже у різних країнах світу виступи нашого Тріо. 20-го лютого 1965 р. вони виступлять у „Голливуд Палас" на телевізійній програмі АБС. Перебуваючи тепер на турне в ЗДА, танцюристи-віртуози хотіли б виступити перед українцями Америки в більших осередках поселення.

СПРОСТУВАННЯ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА

У статті „Десять років „Слова" О. Тарнавського, секретаря Об'єднання „Слово", надрукованій у „Свободі" з 23 грудня, складено текст так, неначе б поет і есеїст Є. Маланюк є членом „Слова". Тим часом, інж. Євген Маланюк інформує, що він не є членом Об'єднання „Слово".

ВІДПОВІДІ ЧИТАЧАМ

● **П. Івановi Манило:** Повідомляєте, що „На з'їзді „Слова" були також В. Дубина, А. Орел, Ст. Женецький, Ст. Підкова, Ів. Манило, М. Степаненко та ін. Всі були зареєстровані" — але усіх їх не названо в репортажі про з'їзд „Слова". Повідомляємо: опублікований перелік-список був одержаний від секретаря „Слова" п. О. Тарнавського і точно передрукований.

„ДАЛЕКО НЕ ВТІК"

„16 грудня у магазин біля Старо-Петрівського проїзду зайшов невідомий. Загрожуючи револьвером, він наказав завідуючій М. Волковій віддати гроші", — читаємо в „Ізвєстіях" з 19 грудня, 1964 року. Далі все, як у кіно-бойовику: злодій збив її з ніг, стрілив, але не влучив, схопив гроші і почав утікати. На постріл збіглися люди й затримали злодія: „Ним виявився Валерій Хаткін, двадцятирічний лоботряс, людина без певних занять".

З ЛИСТА НА „СОЮЗІВКУ"

Управління „Союзівки" дістає щоденно чималу пошту. Тут наведемо уривки з листа „Самотнього" з Гротону, Конн.:

„Хто раз відвідав Союзівку, того знову тягне туди, де чудові красвиди лісів і гір. Тут життя культурне, духове і спортове. Людина може себе за таку малу ціну віднайти, або ж забути на хвилину повсякденне життя і в думці полинути в незабутнє минуле. Серце наснажиться новим поривом до життя, і коли прийде час їхати — запитуєш сам себе, чого так скоро скінчився сон? У розмові з самотніми ми потішали себе жартома, що „Союзівка" ще про нас не забуде."

СПОРТ

УСК НЮ ЙОРК ГРАЄ ЗА ЧАШУ

Заповіджені раніше товариські змагання футбольної дружини УСК-у відкликано і на місце їх на наступну неділю, 3-го січня визначено змагання з циклу гор за Чашу ЗДА, в яких УСК зустрінеться з дружиною „Австрії" з німецької Оберліґи. Ці змагання відбудуться в неділю о г. 2-ій по полудні на грищі Українського Спортового Майдану при 31-ій евню і 124-ій вулиці у Коледж Пойнті, Ню Йорк.

● **На Тайвані (Формозі)**, в осідку уряду Вільного Китаю, 75-літній кардинал Томас Тієн, Апостольський Адміністратор в столиці Тайпей, дістав атаку серця. Однак стан його здоров'я покращає і він має вернутись внедовзі до виконування своїх функцій.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 3-го СІЧНЯ 1965 р.

РІВЕРГЕД, Н. Й. Річні збори 256-го Відд. в год. 3-ій по пол. в церковній залі. По виборах уряду на 1965 р. буде вечеря для всіх членів і їх родин. — О. Недошитко, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Місячні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького — 158 Відд. в год. 8-ій веч. в залі УНДому, 216-218 Grand St. Проситься вплачувати свої вкладки до 25-го кожного місяця. — Ю. Павчак, предс., П. Дубовецький, секр.

Розшуки

ЮСТИНА ПАГУЛИЧ пошукує рідну сестру **АННУ ІВАНЧАК** з дому Пагулич та брата **МИХАЙЛА ПАГУЛИЧА** зі села Журавин, повіт Сянік, які віхали до Америки ще перед першою світовою війною. Прошу всіх, хто знає про них і їх самих, написати на адресу:
Onufry SLAWYCZ
475 — 2nd Street
TROY, N.Y.

Маринія з дому Мухайлюк з села Межиріччя, пов. Жидачів — сестра Олекси Мухайлюка пошукує свого стриєчного брата **Гриня КУБАКА** — сина Івана Кубака з села Городецьке, який давніше жив на Бронксі, Н. Й., був одружений, а перед 2-ою війною був у краю. Хто знав би про нього або він сам прошу писати на адресу:
Mary ZOUBANDIS
Pine Acres, Box 90, Rd. 37
Toms River, N.J.

Посмертні згадки

ДОРОШЕНКО ВАСИЛЬ, член 219 Відд. УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 22 вересня 1964 р. Покійний народився 1890 р. в с. Руда, пов. Рогатин, Україна. Полишив в глибокому смутку дружину Анастазію.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

ВАСИЛЬ ЯРОШ, член Т-ва „Січ" — 178 Відд. УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 21 грудня 1964 р. Покійний нар. 20 червня 1904 р. в с. Руське Село, пов. Перемишль, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Катерину, брата Івана, сестри Розалію і Ганну в Україні. Похорон відбувся 24 грудня 1964 р. з пох. зав. Ів. Ковальчика до укр. кат. церкви св. ап. Петра і Павла, при участі родини, знайомих, сусідів та членів Т-ва. Похований на цвинтарі Holy Cross в North Erlington, N. J.
Вічна Йому Пам'ять!
Д. Дидик, секр.

КАРОЛЬ МІХОЦЬКИЙ, довголітній член 275-го Відд. УНС в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 26-го листопада 1964 р. на 78 році життя. Покійний нар. в с. Дарахів, пов. Теребовля, Зах. Україна. Залишив в великому смутку сина Михайла, невістку і внуків, брата Вінцентого з родиною дальшу родину в Польщі. Похорон відбувся 30 листопада 1964 р. з пох. зав. до Римо-католицької Церкви св. Станислава в Гемстед, Н. Й., а від так на цвинтар при участі родини, членів Відділу і приятелів.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Юрків, секр.

ТАРЗАН, ч. 5364. В країні терору.

Гарячково зворушені люди перейшли останні повзучі рослини...

А тоді, гукаючи в тріюмфі, вони вільно вибігли з чагарника!

Перед ними відкрилася прекрасна сценерія, але вона була обманливою своєю красою... бо це була країна терору.